

2. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 124
3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 року No 2341-III : станом на 7 червня 2025 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11 липня 2003 року No 1129-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>
5. Федоров Е. В., А. Г. Чорна. Покарання та його види. Призначення покарання. The 12 th International scientific and practical conference Modern research in world science (February 26-28, 2023) SPC Sci-conf. com. ua, Lviv, Ukraine. 2023. 1147-1149с.
6. Ющук О. Виконання покарання у виді громадських робіт // Ehrlich's Journal. 2025. № 13. С. 62–68.

DOI 10.70286/ISU-21.01.2026.010

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЦИФРОВИХ АКТИВІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ: ВІД ДОГОВІРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДО ЗАКОНОДАВЧОГО ВИЗНАННЯ (2024–2026 рр.)

Чупрій-Бакшесва Діана Юріївна

адвокатське об'єднання «Міжнародна адвокатська допомога»,
аспірантка

Кафедра цивільного права
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, Україна

Стрімка цифровізація економічних і соціальних відносин призвела до формування нового кола об'єктів цивільного обороту, які не вписуються у класичні уявлення про майно, але мають очевидну економічну, соціальну та правову цінність. Цифрові активи, облікові записи, криптовалюти, NFT та інші цифрові об'єкти дедалі частіше стають предметом спадкового правонаступництва, що актуалізує питання їх правової природи та механізмів переходу після смерті особи. Водночас національні правопорядки по-різному відповідають на базове цивілістичне питання: чи є цифровий об'єкт майном, чи лише носієм персональних даних або договірною правовою позицією, і, відповідно, які інструменти спадкового та договірного права можуть бути до нього застосовані.

Саме ця невизначеність правової природи цифрових об'єктів зумовлює звернення до порівняльно-правового аналізу. Адже відповідь на питання про спадкування цифрових активів безпосередньо залежить від того, чи визнає

правопорядок їх об'єктами власності, чи розглядає виключно як елемент договірних відносин або масив персональних даних. У цьому сенсі особливий інтерес становлять ті правові системи, які на нормативному рівні спробували подолати класичні цивілістичні конструкції та адаптувати категорію майна до реалій цифрової економіки, заклавши підґрунтя для спадкового правонаступництва щодо нематеріальних цифрових об'єктів.

У цьому контексті природною відправною точкою стає правова модель Англії та Уельсу, в якій уперше на рівні статутного права було прямо поставлено питання можливості існування цифрових об'єктів як майна. У грудні 2025 року у Великій Британії набув законної сили нормативний акт «The Property (Digital Assets etc) Act 2025», який проголошує, що «об'єкт, навіть цифровий або електронний за природою, не виключається з можливості бути об'єктом прав особистої власності лише тому, що не підпадає під традиційні категорії “речі в володінні” чи “choses in action”». Це означає, що цифрові активи (криптовалюти, NFT тощо) за чинним британським законодавством можуть бути належним чином визнані майном як «особисте майно». З юридичної точки зору цей акт створює чітку законодавчу основу для того, щоб цифрові активи могли підпадати під механізми класичного права власності за англосаксонською системою права, тобто вони, зокрема, можуть визнаватись майном, підлягати передачі, зверненню, захисту судом тощо.

Для порівняння варто зазначити, що донедавна правова система Англії та Уельсу оперувала дихотомією власності: *choses in possession* (матеріальні речі) та *choses in action* (права, що реалізуються через суд, наприклад, борги). Цифрові активи не підпадали під жодну з категорій. Натомість The Property (Digital Assets etc) Act 2025 офіційно запровадив «третю категорію» особистої власності, що дозволяє застосовувати до цифрових активів класичні норми права власності: віндикацію, заставу та, найголовніше, автоматичне включення до спадкової маси (*estate*). Даний підхід дає можливість спадкоємцям отримувати доступ до облікових записів померлого попри внутрішні правила платформ, які можуть забороняти будь-який доступ третіх осіб до акаунту у цілому або забороняти передачу цифрових активів у спадщину зокрема.

Утім, варто наголосити на тому, що зазначений акт визначає, що цифровий об'єкт тільки може бути майном, тобто такий об'єкт може набувати статусу майна не автоматично, а *ad hoc*. Таким чином, даний акт лише дає основу для судового захисту, захисту цифрових об'єктів як власності, але не автоматизує будь-які процедури, а відтак вирішальною буде судова практика. Отже, британський The Property (Digital Assets etc) Act 2025 не прямо скасовує договори користування/угоди з платформами, а надає практичну можливість для того, щоб цифрові активи могли бути визнані майном. Утім, незважаючи на покращення нормативно-правової бази, актуальними лишаються практичні доступу до приватних ключів, гаманців, ідентифікації власника тощо, оскільки закон не створює автоматичного механізму передачі приватних ключів. Таким чином, отримання доступу до цифрових активів померлого на практиці буде ускладнене

і представлятиме інтерес тільки у випадку великої цінності таких активів для правонаступників померлого.

Крім того, з початку 2026 року набули чинності змінене податкове законодавство щодо цифрових активів (Cryptoasset Reporting Framework (CARF)), згідно з якими криптобіржі та гаманці тепер зобов'язані автоматично передавати інформацію про власників таких активів та їхні транзакції до контролюючих органів. Це означає, що приховувати цифрові активи від податку на спадщину (Inheritance Tax) стало майже неможливо, і вони мають бути оцінені за ринковою вартістю на день смерті власника.

Отже, у сфері цифрових активів Великої Британії наукова дискусія змістилася від питання «Чи є цифрові активи майном?» до питання «Як отримати до нього доступ?». Оновлене законодавство про дані вносить корективи у взаємодію між Data Protection Act 2018 (UK GDPR) та інтересами спадкоємців, полегшуючи правомірний доступ до цифрових реєстрів для ідентифікації активів померлого. Якщо закон визнає об'єкт власністю, умови користування платформами, які забороняють передачу «власності» у спадок, можуть бути визнані недійсними (unfair contract terms).

Британський підхід до цифрових активів є внутрішньо узгодженим у межах англо-саксонської правової сім'ї, оскільки він розв'язує проблему, характерну саме для common law, - жорстку історичну дихотомію між choses in possession та choses in action. Для англійського права ключовим було не стільки питання спадкування цифрових активів, скільки попереднє визнання їх як можливого об'єкта property взагалі. Саме тому Property (Digital Assets etc) Act 2025 має онтологічний характер: він не деталізує процедури, а розширює саму категорію власності, залишаючи наповнення цієї категорії судовій практиці, що цілком відповідає прецедентній природі common law.

Список використаних джерел

1. The Property (Digital Assets etc) Act 2025 [Електронний ресурс]. United Kingdom Parliament, 2025. URL: <https://www.legislation.gov.uk> (дата звернення: 20.01.2026).
2. Law Commission of England and Wales. Digital Assets: Final Report. London: Law Commission, 2023. 321 p. (Law Com No. 421). UK Jurisdiction Taskforce.
3. Legal Statement on Cryptoassets and Smart Contracts. London : UKJT, 2019. 21 p.
4. AA v Persons Unknown [2019] EWHC 3556 (Comm) // England and Wales High Court (Commercial Court). 2019. OECD.
5. Cryptoasset Reporting Framework (CARF). Paris : OECD Publishing, 2022. 99 p.